
Sestra se učí déle, umí stejně

Sestra se učí déle, umí stejně

LIDOVÉ NOVINY

8.12.2008, rubrika: Akademie, strana: 1, autor: RADKA KVAČKOVÁ

K tomu, aby vám zdravotní sestra v nemocnici mohla napíchnout žílu, jí ještě nedávno stačila maturita. Teď se od ní očekává, že bude mít diplom z vysoké nebo aspoň z vyšší odborné školy. Předtím může vystudovat třeba gymnázium.

Oslovovat správně nemocniční personál nebývá vždycky jednoduché. Člověk neví, jestli stačí říct muži v bílém plášti „pane doktore“, nebo by měl použít oslovení „pane primáři“, případně „pane asistente, docente, profesore“. Jedinou jistotou byly vždycky sestry. U těch se našinec nespletl. Tedy dřív. Dneska se mu může stát, že mu oslovená řekne: já ale nejsem sestra, já jsem asistentka. Kdyby přitom maturovala na střední zdravotnické škole o rok dřív, titul sestry by jí náležel.

Studentky oboru zdravotní sestra absolvovaly totiž tak zvané „zdrávky“ naposledy v roce 2007. Dívky, které maturovaly letos, už vycházejí jako zdravotnické asistentky. Kdo chce být zdravotní sestra, musí na vysokou nebo alespoň vyšší odbornou školu. První z nich bude bakalářkou (nebo i magistrou), druhá diplomovanou sestrou. Zdá se vám to složité? Tak si v tom udělejme pořádek.

Proč se vzdělávání sester posunulo ze středních na vysoké školy? Prezidentka České asociace sester Dana Jurásková je přesvědčena, že je to tak správně zejména kvůli zralosti. „Já jsem začala chodit na střední zdravotnickou školu hned po deváté třídě a první praxi v nemocnici jsem absolvovala v šestnácti letech. Pamatuju si, že jsem z toho byla docela vyjukaná,“ říká. Později cítila podle svých slov jako handicap i fakt, že předměty jako matematika nebo chemie končily na zdrávce v druhém ročníku. Když se chtěla hlásit na vysokou školu, měla co dohánět. Za další argument pro posunutí oborového vzdělávání výš považuje Dana Jurásková zvyšující se náročnost oboru a snahu zvýšit pravomoci sester. Je delší vzdělávání sester příčinou jejich momentálního nedostatku? Do jisté míry se to tak skutečně jeví. Není pochyb, že mladé ženy, které nastoupily do oboru v devatenácti, odpracovaly do doby, než odešly třeba na mateřskou, víc, než odpracují ty, které nastoupí ve dvaadvaceti. Dana Jurásková je však přesvědčena, že zdravotní sestra, která by dnes odmaturovala, by s velkou pravděpodobností stejně nenastoupila do práce, ale šla by studovat dál, třeba defektologii nebo podobně. Vůle studovat déle je podle prezidentky asociace totiž dneska větší než dřív.

Kde se dnes zdravotní sestry vzdělávají? Buď ve tříletých akreditovaných programech na vysokých školách nebo na vyšších odborných školách. Obor se v obou případech jmenuje „všeobecná sestra“ a jeho obsah je téměř totožný. Rozsah je dán vyhláškami. Pokud chce někdo studovat specializaci například „dětská sestra“, musí absolvovat po bakalářském programu ještě navazující dvouletý program magisterský. Pro absolventky oboru na vyšších odborných školách jsou řešením akreditované specializační programy, například také v oboru dětská sestra, schvalované ministerstvem zdravotnictví.

Umí vysokoškolsky vzdělaná sestra víc než středoškolská? Podle Dany Juráskové musí umět sestra s bakalářským titulem totéž, co dříve uměla sestra s maturitou. Na vysoké škole jde studium trochu víc do hloubky, ale praxe je stejná. Musí tvořit polovinu výuky. Vysokoškolské programy nejsou koncipované jako nástavba středoškolského studia. Mohou je studovat třeba absolventi gymnázií.

Má tedy vůbec cenu hlásit se na střední zdravotnické školy? Má. Podle kvalifikovaných odhadů je totiž na odborných pracovištích potřeba jen třicet až čtyřicet procent zdravotních sester, zbytek je vyhrazen asistentkám. Asistentka má téměř stejnou náplň práce, jako měla všeobecná sestra ještě nedávno, konkrétně před rokem 2004, kdy byl přijat nový zákon o vzdělávání zdravotnických pracovníků. Příklad: Dnes může zdravotní sestra s vyšší nebo vysokou školou aplikovat nitrožilní infuze, asistentka nikoliv. Až do roku 2004 však všeobecná sestra tyto infuze automaticky taky

aplikovat nemohla. Potřebovala k tomu písemné pověření lékaře. Asistentka má v kompetenci podávání léčebných přípravků (kromě nitrožilních), odebírá krev, zavádí a udržuje například kyslíkovou terapii, sleduje fyziologické funkce a stav pacientů, připravuje je na diagnostická vyšetření.

Rozdíl v platech sestry a asistentky (po čtyřech letech praxe). Sestra má v deváté třídě tarifní mzdu 15350 korun měsíčně, asistentka 14 160 Kč. Připomeňme ale, že jde jen o tarifní mzdu. Průměrný výdělek, v němž jsou zahrnuty odměny, přesčasy apod., je vyšší. Například v roce 2007 činil průměrný výdělek sestry 23 000 Kč.

Může zdravotnická asistentka pracovat na jednotce intenzivní péče? Může. Jen je třeba přímého vedení všeobecné sestry.

V některých zemích mají sestry velké pravomoci. Pacient se často setkává jen s nimi a lékař nastupuje, až když sestra uzná, že je ho třeba. Chystá se něco takového i u nás? Podle prezidentky asociace sester směřuje vývoj tím směrem, všeobecná sestra může už dnes dělat některé věci jen na základě vlastního posouzení.

Porovnání. Při přípravě tohoto materiálu jsme sháněli někoho, kdo může porovnat dřívější středoškolské vzdělávání všeobecné sestry a současné vysokoškolské. Našli jsme dvaatřicetiletou Danu Hruškovou, dětskou zdravotní sestru ze severní Moravy.

Původně absolvovala střední zdravotnickou školu obor všeobecná sestra, posléze si dodělala formou specializačního studia pořádaného ministerstvem zdravotnictví dětskou specializaci. Před rokem se rozhodla studovat distančně (dříve se říkalo dálkově) ještě vysokou školu. „Kolem mne se začaly objevovat sestry s bakalářským titulem a já si řekla, že by bylo dobré zvýšit si kvalifikaci také. Ne snad proto, že bych měla na výplatní pásce méně než ony, neměla jsem ani pocit, že bych méně uměla, ale vzala jsem to jako výzvu a vklad do budoucnosti.“ Nové znalosti v praxi nevyužiju. Teď tedy Dana pravidelně dojíždí na Lékařskou fakultu Univerzity Karlovy do Hradce Králové a mezi pracovními směny se učí. Když se jí ale zeptáte, jestli má pocit, že jí vysoká škola dává pro její práci víc, než jí dala střední, chvíli váhá.

„Obávám se, že ne,“ připouští nakonec. „Ne že by bylo málo učení, zrovna teď budu muset dělat například velice náročnou zkoušku z farmakologie. Jenže to v praxi téměř nevyužiju a většinu bezpochyby zase rychle zapomenu“, tvrdí sestřička.

Podle Dany je teoretický záběr studia na vysoké škole příliš široký. I když je v podstatě studijní typ (jinak by se do vysoké školy nepustila), dala by přednost tomu, aby se dozvěděla co nejvíc z oboru, který si vybrala. Specializaci dětská sestra přitom tříletým bakalářským studiem nezíská. To by si musela udělat ještě magisterskou nástavbu. Vlastně je podle svých slov vysokoškolským studiem zatím trochu zklamaná.

Důvodem je bezpochyby fakt, že odborné vzdělání už Dana má. Bakalářské studium není totiž postaveno jako rozšíření středního odborného vzdělání pro sestry. Počítá s uchazeči, kteří mají poměrně široký všeobecný základ, jaký dává gymnázium či lyceum, a poskytuje jim odbornost na tomto základě založenou. Otázka je, jestli ten všeobecný základ některé uchazečky neodradí.